

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
โครงการประเมินผลการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมตาม
พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551
(An Assessment of Law enforcement on the anti-trafficking
in persons act B.E.2551)

ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร.กิตติ์ชนทัต เลอวงศ์รัตน์
พันตำรวจโท ดร.อาริช ทัทชนะพันธ์
พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร
พลตำรวจโท ดร.อดุลย์ ณรงค์ศักดิ์

หัวหน้าโครงการวิจัย
นักวิจัย
ที่ปรึกษาโครงการวิจัย
ที่ปรึกษาโครงการวิจัย

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
สิงหาคม 2560

สนับสนุนโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การประเมินผลการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2551” มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินคดีของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2551 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2551 รวมทั้งเพื่อศึกษาปัจจัยที่นำพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2551 ไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการวิจัยเชิงเอกสารและการประชุมกลุ่มย่อย และการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิจากบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 100 คน และได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพด้วยวิธีการเฉพาะเจาะจงจากผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 28 คน การประชุมกลุ่มย่อยครั้งที่ 1 จำนวน 30 คน และการประชุมกลุ่มย่อยครั้งที่ 2 จำนวน 35 คน

สำหรับการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ได้มีการบังคับใช้มาประมาณ 9 ปี มีการปรับปรุงแก้ไขจำนวน 3 ฉบับ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2559 มีผลบังคับใช้วันที่ 25 พฤษภาคม 2559 ซึ่งมีการเปลี่ยนระบบการพิจารณาคดีจากระบบกล่าวหาเป็นระบบไต่สวนเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการพิจารณาพิพากษาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์ ในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ อย่างมีประสิทธิภาพและนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ได้

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติฉบับนี้ในระดับปานกลาง และได้นำพระราชบัญญัติฉบับนี้มาใช้ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในคดีค้ำมนุษย์ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ความเข้าใจขาดประสบการณ์และไม่ทราบแนวทางในการนำพระราชบัญญัตินี้มาใช้ นอกจากนี้ ยังประสบกับความยุ่งยากของการบังคับใช้พระราชบัญญัติ อาทิ การตีความค้ำนิยามที่ไม่มีความชัดเจน ปัญหาการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัญหาที่เกิดจากการค้ำมนุษย์ที่มีการกระทำความผิดที่มีความสลับซับซ้อน ปัญหาผู้มีอิทธิพล ปัญหาการข่มขู่พยานและผู้เสียหายและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐาน

ปัจจัยที่นำพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2551 ไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จ พบว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมในด้านคดีค้ำมนุษย์ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และความเชี่ยวชาญในการดำเนินงานเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ รัฐบาลมีนโยบายที่จริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้มีการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งในเรื่องของบุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ นอกจากนี้ควรมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ การกำหนดนโยบายในการนำพระราชบัญญัติฉบับนี้มาใช้อย่างจริงจังและต่อเนื่องดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์และไม่มีการโยกย้ายตำแหน่งเพื่อเป็นการสร้างความเชี่ยวชาญในการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ นำเทคโนโลยีมาจัดทำระบบฐานข้อมูล DATA BASE และ Application ในโทรศัพท์มือถือ เพื่อให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่และประชาชนในการแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับคดีค้ำมนุษย์ และจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่รัฐของกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินคดีค้ำมนุษย์เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน วิจัยครั้งต่อไปในระยะเวลาประมาณ 3 ปี ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อพัฒนาการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์และแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมอย่างเป็นรูปธรรม โดยหาแนวทางและมาตรการในการนำพระราชบัญญัติฉบับนี้ไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

ABSTRACT

The research on "An Assessment of Law Enforcement on the Anti-trafficking in Persons Act B.E. 2551" had 3 objectives, stately 1) to evaluate the efficiency of justice departments in litigation according to the anti-trafficking act; 2) to study and analyze the problems and obstacles of the operation of the anti-trafficking act and 3) to identify factors contributing to the successful implementation of the anti-trafficking act. The research method is a combination of qualitative and quantitative methods, using documentary research, focus group meetings and questionnaires. The quantitative sample group of 100 persons had been selected using stratification sampling method, while the qualitative sample group of 28 persons. The 1st Focus group of 30 persons and the 2nd Focus group of 35 persons had been specifically selected from justice personnel and related agencies.

Having been enforced for 9 years, the anti-trafficking act has had 3 amendments. The latest amendment of B.E. 2559 and Law Enforcement on 25th May, 2016 had changed from adversarial and accusatorial system to inquisitorial system in order to make the prevention and protection of human trafficking, as well as the jurisdiction more effective, quicker and fairer. It was also found that people were satisfied with the officers' implementation of anti-trafficking act.

The results showed that the majority of respondents had knowledge about this act at moderate level, and that they had used this act for anti-trafficking litigation. However, many officials still lacked understanding and experiences in efficiently implementing the act. Moreover, there were problems of cooperation among related agencies, the complexity of human trafficking problems, influential people, and intimidation of witnesses, victims and officials, as well as collection of evidences.

As for the factors contributing to the successful implementation of the anti-trafficking act, it was found that the officials should be trained in dealing with human trafficking issues so that they have more knowledge, understanding and skills. Also, the government should have serious and continuous policies, mobilize adequate personnel, budget and other resources for anti-trafficking litigation, and promote more national and international cooperation.

Significant recommendations of this research are as the following: 1) Serious and continuous national policies on the implementation of the anti-trafficking act should be specified; 2) there should be measures to promote professionalization of officials dealing with anti-trafficking issues; 3) technology should be used for establishing a human trafficking database that may be accessed by mobile application, which will be useful both for officials and people who wish to provide evidences of human trafficking and 4) there should be a manual for justice officials working on human-trafficking issues to promote unification in litigation.

It is recommended that further researches in the next 3 years should focus on the evaluation of justice process relating to the anti-trafficking act, in order to develop more suitable and realistic means to solve human trafficking problems and to implement the act more efficiently.